

Trossamfundsudvalget,
Kirkeministeriet,
Frederiksholms Kanal 21,
1220 København K.

Den katolske Kirkes høringssvar vedr. Betænkning 1564 – En samlet lovregulering om andre trossamfund end folkekirken.

På Den katolske Kirkes vegne takker jeg for muligheden for at afgive høringssvar til ovennævnte betænkning. Jeg gentager dog beklagelsen af, at Trossamfundskommissionen blev nedsat uden repræsentanter for i hvert fald nogle af de trossamfund, som kommissionens arbejde skulle berøre. Jeg takker dog for indbydelsen til midtvejshøringer og for modtagelse af informationer, medens kommissionens arbejde har stået på.

Som udgangspunkt hilses det fra katolsk side velkommen, at Grundlovens § 69 om, at ikke-folkekirkelige trossamfunds forhold ordnes nærmere ved lov, nu bliver fulgt op. Den lange tid, der er gået, siden paragraffen blev formuleret har dog nok bevirket, at den nu foreslåede opfølgning formodentlig sker med en anden motivation og hensigt end grundlovsfædrenes. Grundlovens § 69 kan vel med rette formodes at skulle have været fulgt op af en lovgivning, som ville give de omhandlede trossamfund en juridisk status, sikring af yderligere rettigheder samt omtale af logiske pligter. Dette til trods, må det dog hilses velkommen, at en lovgivning nu vil sikre en mere ensartet og forudsigelig lovregulering i stedet for løbende administrative forordninger.

At et tiltag med at lovgive om trossamfundene sker så længe efter grundlovsparagraffens formulering, synes nu snarere at være foranlediget og forstærket af diskussion omkring religionens ændrede rolle i samfundet og en ængstelse for udviklingen på nogle områder. Dette giver uvægerligt det indtryk, at den påtænkte lovregulering derfor nu mere er tænkt som en indskrænkning af trossamfundenes rettigheder og indskærpelsen af pligter eller pålæggelse af nye i stedet for at skabe tryghed og medføre et med tiden voksende rimeligt krav om større lighed og fjernelse af diskrimination.

De ikke-folkekirkelige trossamfund eksisterer i Danmark i henhold til Grundlovens § 67, som sikrer ret til fri religionsudøvelse, så længe ”intet læres eller foretages, som strider mod sædeligheden eller den offentlige orden.” I forhold til denne paragraf har ikke mindst de ældste anerkendte trossamfund aldrig beredt de civile myndigheder eller andre borgere vanskeligheder. Den påtænkte lovgivning synes dog at være præget af, at man fra de civile myndigheders side mener, at de rimelige indskrænkninger i Grundlovens § 67 ikke længere er tilstrækkelige.

Anerkendelse

I Trossamfundskommissionens betænkning tages religionsfriheden stadig for givet, og flere steder nævnes det, at den påtænkte lovgivning ikke vil berøre trossamfundenes indre anliggender, herunder pålægge dem en praksis, som er imod deres læremæssige grundlag, som f.eks. indførelse af kvindelige præster og krav om vielse af to personer af samme køn. Denne forsikring er betryggende, men samtidig stilles der nye krav til anerkendelse, som vil berøre trossamfundenes indre anliggender, herunder også det læremæssige grundlag. Den i betænkningen nævnte skelnen mellem verdslige og åndelige anliggender og dermed den af lovgiverne hævdede ret til at opstille betingelser lader sig ikke opretholde. Særligt kritisk er trossamfundskommissionens forsøg på skelnen mellem verdslige forhold og indre anliggender, jf. Betænkningen side 123, hvor det nævnes, at *"trossamfundets øverste myndighed i verdslige spørgsmål skal være en generalforsamling eller demokratisk valgt bestyrelse med beslutningskompetence i verdslige spørgsmål,"* udmøntet i lovforslagets § 7 stk. 1.3,

Dette forslag betragter Den katolske Kirke som et indgreb i indre, åndelige anliggender og dermed også som en indskrænkning af den grundlovssikrede religionsfrihed. Den katolske Kirkes organisationsform, herunder dens embedsstruktur er en del af dens teologiske selvforståelse, idet embederne med ledelseskompetence er teologisk begrundede. Den katolske Kirke i Danmark er ikke et selvstændigt trossamfund, men en del af den verdensomspændende Katolske Kirke, der har sin lære og sin grundlæggende struktur, som er fælles for hele verden. Den katolske Kirke har mange steder, også i Danmark, demokratisk valgte og udpegede råd, menighedsråd og pastoralråd (det sidste svarende til et stiftsråd). Menighedsrådene er demokratisk valgt og sammen med sognepræsten besluttende myndighed i verdslige anliggender, hvor menighedsrådsformand og sognepræst i fællesskab tegner menigheden på det økonomiske felt. Det landsdækkende pastoralråd har har rådgivende status, men skal høres i bestemte anliggender, før ledelsen (biskoppen) træffer en afgørelse. Disse råd er i øvrigt bredt sammensat med lige valget og valgbarhed for både mænd og kvinder. Rent bortset fra, at en vedtagelse af lovforslagets § 7 stk. 1.3 ville være at betragte som en indgriben i indre, læremæssige anliggender, er det svært at se, hvormed Den katolske Kirke med sin ledelsesform generer det øvrige samfund og dermed, hvorfor det skulle være betingelse for en anerkendelse. Udover at en gennemførelse af lovforslaget ville være en drastisk indgriben i indre anliggender, ville en dermed forbunden udsigt til at miste statsanerkendelsen også være en urimelig afskaffelse af en hævdunden ret, som aldrig er blevet misbrugt eller har været til ulempe for nogen.

I lovforslagets § 7 opstilles en række andre krav til anerkendelse, som ikke er vanskelige at efterleve, men måske omstændelige for en myndighed at kontrollere. I stk. 2.3 tales der om forelæggelse af vedtægter, i 2.5 af trosgrundlaget og i 2.6 af centrale ritualer. Vedtægter og trosgrundlag for Den katolske Kirke lader sig vel nok nedfælde i en række paragraffer, men måtte henvise til meget omfattende værker som Den katolske Kirkes katekismus (KKK) og kirkeretten (Codex Iuris Canonici fork. CIC). Katekismen er dog kun et sammendrag af læren med baggrund i omfattende værker som Bibelen, kirkefædre og koncilsdokumenter, mens kirkeretten er en meget detaljeret lovgivning gældende for Kirken verden over med mulighed for lokale tillempninger, som dog aldrig kan stride mod den generelle lovs ånd.

Den katolske Kirkes regnskaber er offentligt tilgængelige. Kirken har som institution heller ikke nogen problemer med at give en offentlig myndighed adgang til sine medlemslister inden for persondatalovens rammer. selv om lovforslagets § 7 stk. 3 er en radikal ændring i forhold til hidtidig forsigtighed med at registrere ikke-folkekirkelige trossamfunds medlemmer.

Vielsesbemyndigelse

Som anerkendt trossamfund har Den katolske Kirkes gejstlige vielsesbemyndigelse, enten permanent eller på baggrund af ad hoc-ansøgninger og dermed også ret og pligt til at føre ministerialbøger. Den katolske Kirke har ingen vanskeligheder med de i § 16 opstillede betingelser. At landets love overholdes for, at den civile gyldighed sikres, er indlysende (jf. § 19. En stor del af sikkerhed for lovens overholdelse ligger dog i kravet om forelæggelse af prøvelsesattest, uden hvilken ingen katolsk gejstlig kan foretage en vielse med civil gyldighed. På denne baggrund virker kravet om kommende vielsesforretters deltagelse i et kursus om dansk familieret drastisk; men Den katolske Kirke har ingen vanskeligheder dermed. Kurset i familieret er i sig selv nok en god idé og burde egentlig være en del af ethvert pastoralkursus. Problemet er dog en vis ånd af mistro og mistænkeliggørelse, som anes i forslaget, idet man øjensynligt på forhånd har stærke forbehold over for religiøse forkyndere.

Det i § 17 stk. 1.2 nævnte krav om beherskelse af dansk sprog er umiddelbart rimeligt, men bør ikke være absolut. På grund af Den katolske Kirkes universalitet og de herboende katolikkers brogede etniske sammensætning er det sådan, at en hel del vielser foregår på andre sprog end dansk, hvilket selvfølgelig stadig betyder, at dansk lov skal overholdes. Det burde heller ikke være et absolut krav, at en vielsesforretter skal have fast bopæl i Danmark. Det forekommer, at herboende katolikker har en præst i familien, som bor i udlandet. Det burde ikke være forbundet med hindringer, at en sådan præst med en ad hoc-tilladelse kunne foretage en vielse af sine slægtninge i Danmark. De mange katolske præster med ikke-dansk baggrund, der virker som præster for dansksprogede katolikker, gør i øvrigt et stort arbejde med at integrere ikke-dansktalende katolikker i det danske samfund

Den katolske Kirke ser det som et tegn på anerkendelse og andel i ligestilling, at den har vielsesbemyndigelse. Kirken betragter ikke bevarelsen af denne myndighed som et uopgiveligt gode, men lægger dog vægt på at bevare det, så længe der ikke gælder et alment krav for alle borgere om, at alle vielser skal indgås borgerligt for at have civil gyldighed. Dog vil jeg kraftigt gøre opmærksom på, at katolske præster fra ikke-EU-lande skal have vielsesbemyndigelse for at kunne forlænge deres arbejds- og opholdstilladelse i Danmark (Udl.oven § 9F stk. 5. Dette betyder, at man så længe denne lov gælder, kan Den katolske Kirke ikke give afkald på vielsesbemyndigelsen.

Af samme grund ser Den katolske Kirke det også som en andel i ligestilling, at den fører ministerialbøger. Heller ikke denne ret anses for noget uopgiveligt; men den ønskes dog gerne opretholdt, så længe personregistrering og foretagelse af vielser ikke eksklusivt ligger hos de civile myndigheder.

Fradragsret for gaver m.v.

Da Den katolske Kirke ikke modtager statsstilskud og endnu ikke har mulighed for at inddrive kirkeskat som kildeskat, er fradragsret og andre for trossamfund gældende økonomiske forhold af afgørende betydning for, at Kirken kan opretholde et rimeligt aktivitetsniveau, vedligeholde bygninger og lønne personale. Derfor konstateres det med tilfredshed, at lovforslaget sikrer bevarelse af hidtidige finansielle fordele.

Andet

I betænkningen nævnes på side 116 2.2.1.1. at et trossamfund kan eksistere under den almindelige religions- og foreningsfrihed uden offentlig godkendelse. Selv om dette er en naturlig følge af grundlovens § 67, betyder en manglende offentlig godkendelse dog vanskeligheder med at kunne indbyde udenlandske forkyndere i h.t. udlændingelovens § 9. Derfor må kravene til anerkendelse ikke være for strenge og mulighed for at indbyde udenlandske forkyndere i h.t. udlændingeloven ikke være afhængig af anerkendelse.

Afslutning.

Den katolske Kirke har eksisteret som anerkendt trossamfund i Danmark som en følge af grundloven af 1849, ja, som anerkendt menighed i Fredericia siden 1843. Den betragter sin status i samfundet som et naturligt udtryk for dansk tolerance og frihed, som på ingen måde må indskrænkes, hverken principielt eller på grund af de mange år, der er vundet hævdt på denne status.

Staten har ret til at stille rimelige krav, også til trossamfund, og trossamfund skal selvfølgelig arbejde inden for rammerne af dansk lov; men trossamfundenes selvforståelse og definering af sig selv skal respekteres uden andre indskrænkninger end de to, der nævnes i grundlovens § 67 og uden, at disse to indskrænkninger tolkes snævert eller vilkårligt. Derfor må kravene til trossamfundene være så få som muligt og ikke strengere end allerede eksisterende rimelige almene lovkrav eller krav til andre institutioner eller foreninger og på ingen måde gribe ind i, hvad trossamfundene selv betragter som indre anliggender. I modsat fald er vi i fare for de facto kraftigt at indskrænke bredden i religiøs praksis i Danmark.

København, den 4. maj, 2017

+Czeslaw Kozon

Romersk-katolsk biskop af København

